

Ιωάννης Αθανασίου

Διευθυντής Διεύθυνσης Βιβλιοθηκών & Γενικών Αρχείων του Κράτους, ΥΠ.Ε.Π.Θ.

ΑΓΟΡΑΖΩ βιβλία για να κάνω δικό μου τον κόσμο.
Τον κόσμο των ιδεών, των μύθων, της επιστήμης, του ονείρου.
Μέσα από τις τυπωμένες σελίδες νιώθω να ορίζω καλύτερα
το γύρω χώρο, την οικουμένη, ολόκληρο το σύμπαν.
Αγοράζοντας βιβλία, πλουτίζω σε εμπειρίες και ευαισθησία,
γίνομαι συμμετέχων στο παγκόσμιο αγαθό της γνώσης.

ΧΑΡΙΖΩ βιβλία στο όνομα της αγάπης.
Με μια ποιητική συλλογή εγκαινιάζω τον έρωτα,
με ένα μυθιστόρημα σφραγίζω μια φιλία χρόνων,
κάνοντας δώρο ένα βιβλίο που έχω αγαπήσει,
δίνω στον άλλο να καταλάβει τα ιδιαίτερα αισθήματα που τρέφω γι' αυτόν.

ΔΑΝΕΙΖΩ και δανείζομαι βιβλία γιατί έτσι αποκτούν
πνοή ζωής. Αλλάζουν χέρια, δραπετεύουν από τα ράφια,
παλιώνουν χρήσιμα οι σελίδες τους, κυοφορούν γνώσεις και απόλαυση.
Τα βιβλία δεν έχουν σπίτι δικό τους και κατοικία.
Οι βιβλιοθήκες, ιδιωτικές ή δημόσιες, είναι μονάχα η στάση που κάνουν
για να ξεκουραστούν στο άχρονο ταξίδι της επίγειας ζωής τους.

ΔΙΑΒΑΖΩ βιβλία για να κατακτήσω το χρόνο.
Διαβάζοντας, το παρελθόν μου φαίνεται γνωστό,
το παρόν οικείο, το μέλλον φιλικό και προσιτό.
Καταρρίπτω όρια και φραγμούς, σύνορα και προθεσμίες,
απαγορεύσεις και φόβους. Η φαντασία διαστέλλεται,
ο κόσμος γίνεται άπειρος ή μικρός ανάλογα με τη διάθεσή μου.
Όταν όλα σήμερα ελέγχονται και προκαθορίζονται,
μονάχα το διάβασμα μου επιτρέπει την ελευθερία.
Διαβάζω, άρα είμαι ελεύθερος.

ΓΡΑΦΩ βιβλία για να ζήσω. Ερμηνεύω με το δικό μου
τρόπο τα περασμένα, βλέπω με μάτι αλλιώτικο ό,τι
γίνεται ή δε γίνεται, ψυχανεμίζομαι λίγα απ' όσα η
ζωή μου δε θα προφτάσει. Γράφω γιατί έχω την αυταπάτη
πως είμαι ένας μικρός θεός: παίρνω αφορμή
από το τίποτα και ανασταίνω ζωές, πιάνω στα χέρια μου
μολύβι και στήνω ένα χάρτινο σύμπαν αληθινό.
Γράφω γιατί μονάχα έτσι υπάρχω.

Επιτρέψτε μου παρακαλώ σ' αυτόν τον χαιρετισμό μου και με την ευκαιρία της έναρξης των
εργασιών του διεθνούς αυτού συνεδρίου, να προβάλλω τον πεντάλογο αυτό για το βιβλίο που
μόλις ακούσατε – κείμενο διακεκριμένου Έλληνα φιλολόγου και συγγραφέα – στην εικόνα που
πρέπει να δίνει σήμερα μια Δημόσια Βιβλιοθήκη, ένας φορέας, ένας ζωντανός οργανισμός, με
δραστηριότητες που θα προσεγγίζουν τον σύγχρονο άνθρωπο και τις ανάγκες του.

ΑΓΟΡΑΖΩ λοιπόν βιβλία.
Μια βιβλιοθήκη θα πρέπει να ακολουθεί μια πολιτική αγοράς βιβλίων, ενώ ταυτόχρονα θα
εξασφαλίζει στο Ίδρυμα παλαιές και πρωτότυπες εκδόσεις σπανίων βιβλίων, που θα κοσμούν το
εκθεσιακό της τμήμα προσελκύνοντας κάθε είδους επισκέπτες-ιδιώτες-φορείς-σχολεία πέρα από
τους αναγνώστες της.

Μια βιβλιοθήκη οφείλει να ΧΑΡΙΖΕΙ βιβλία.

Έχοντας πλήρη και ουσιαστική εποπτεία στην παραγωγή και διακίνηση του βιβλίου, πρέπει με τις παρεμβάσεις της να μπορεί να χορηγεί βιβλία σε κάθε σύλλογο και φορέα που θα ζητήσει τη βοήθειά της.

ΔΑΝΕΙΖΩ βιβλία.

Το μεγάλο στοίχημα για τη σύγχρονη βιβλιοθήκη. Ο χρόνος ο διαθέσιμος του σημερινού επισκέπτη των Βιβλιοθηκών, ακόμη και των φοιτητών ή των ερευνητών, είναι σαφώς πολύ πιο περιορισμένος σε σχέση με τις παλαιότερες δεκαετίες, που συγκεντρώνονταν στις μεγάλες βιβλιοθήκες, δημόσιες ή ιδιωτικές. Στην περίπτωση αυτή ιδιαίτερος και σημαντικός είναι ο ρόλος των δημοσίων κινητών βιβλιοθηκών που μπορούν να φθάσουν και να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε κάθε εσχατιά της χώρας.

ΔΙΑΒΑΖΩ βιβλία.

Η Δημόσια Βιβλιοθήκη είναι κατ' εξοχήν χώρος μελέτης ενός βιβλίου. Οφείλει ως εκ τούτου να διαθέτει χώρους για διάβασμα και έρευνα, όχι μόνο ικανούς σε αριθμό, αλλά και άνετους, ακόμη και ελκυστικούς στον αναγνώστη που θα τους χρησιμοποιήσει. Και είναι τούτη η παράμετρος από τα πλέον ευαίσθητα σημεία των βιβλιοθηκών, αφού αποτελεί την καθημερινή εικόνα της, από την οποία και καθημερινά κρίνεται.

Τέλος, ΓΡΑΦΩ βιβλία.

Δικαίως θα αναρωτηθείτε πώς μια Δημόσια Βιβλιοθήκη ως κρατικός ή ημικρατικός μηχανισμός θα μπορούσε να αναμιχθεί στη συγγραφή βιβλίων. Κατ' αρχήν, πρωτογενώς, εκδίδοντας σε τακτά χρονικά διαστήματα ευσύνοπτα κατατοπιστικά τομίδια με το μόνιμο και το καινούριο υλικό της. Σε δεύτερο επίπεδο παρεμβαίνοντας στο χώρο της συγγραφής εμμέσως με παρουσιάσεις νέων αξιόλογων βιβλίων στους χώρους της, με επιβραβεύσεις βιβλίων ειδικών κατηγοριών ή και συγγραφέων νέων ή ανηκόντων σε ειδικές ομάδες. Προκηρύσσοντας ακόμη και διαγωνισμούς και απονέμοντας βραβεία σε νέους ανθρώπους, που αξιοποιώντας το υλικό της θα διακριθούν στη συγγραφή του έργου.

Στα προαναφερθέντα θα θελα να προσθέσω κάτι ακόμη.

Πρέπει αναμφίβολα να υπάρξει εκπαίδευση μικρών και μεγάλων στη χρήση των βιβλιοθηκών. Είναι αναγκαίο, το σχολείο κυρίως, να διδάξει τα παιδιά πώς να χρησιμοποιούν τη βιβλιοθήκη, πώς να συνεργάζονται με τους υπεύθυνους σε αυτή, πώς και γιατί να σέβονται το βιβλίο, αλλά και πώς να το χρησιμοποιούν.

Όλα αυτά θα λειτουργήσουν θετικά σε τρεις προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα η δημόσια βιβλιοθήκη, ως φορέας και ίδρυμα παροχής γνώσεων.

Η πρώτη μεγάλη πρόκληση είναι γι' αυτήν η συνέχεια της μόρφωσης και μετά το τέλος των βαθμίδων της εκπαίδευσης στα πλαίσια της « δια βίου μάθησης». Στόχος των αναπτυγμένων κρατών και των υπηρεσιών τους είναι σήμερα η συνεχής επιμόρφωση, εκπαίδευση και κατάρτιση των πολιτών τους. Όμως αυτό που πρέπει να χαρακτηρίζει τη δια βίου μάθηση, είναι πρωτίστως η ίδια η θέληση του ατόμου να μαθαίνει, να ενημερώνεται, να διαβάσει ανταποκρινόμενο πρωτίστως στις εσωτερικές του ανάγκες αλλά και στις απαιτήσεις του περιβάλλοντος. Και εδώ η παρουσία της βιβλιοθήκης και μάλιστα της δημόσιας είναι καθοριστική, αφού αποτελεί για κάθε ενδιαφερόμενο σημείο πρόσβασης και προσφοράς των βιβλίων και κειμένων που χρειάζεται.

Η δεύτερη πρόκληση αφορά τη σχέση της δημόσιας βιβλιοθήκης ως φορέα παροχής γνώσεων με την εποχή και την κοινωνία της πληροφορίας, στην οποία ζούμε σήμερα. Μια πρώτη ματιά στον κόσμο γύρω μας δίνει την εντύπωση ότι το internet και τα sites του μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες μας σε γνώση και έρευνα. Όμως, παρά τις εντυπωσιακές εξελίξεις στην πληροφορική τεχνολογία και τα δίκτυα πληροφοριών, ο κύριος όγκος της πληροφορίας και γνώσης εξακολουθεί να καταγράφεται σε έντυπη μορφή. Το βιβλίο, το επιστημονικό περιοδικό ή εφημερίδα και το αρχειακό υλικό για ανάγνωση, πληροφόρηση, έρευνα, μόρφωση, ψυχαγωγία και ο θησαυρός των γνώσεων που διατηρούν, προστατεύουν και μεταφέρουν στο χρόνο οι βιβλιοθήκες είναι σημαντικός. Και βέβαια οι δημόσιες βιβλιοθήκες πρέπει εκ παραλλήλου να εκμεταλλευτούν την εξέλιξη της πληροφορικής τεχνολογίας, και να συνυπάρξουν μαζί της, να εκσυγχρονιστούν και να τη χρησιμοποιήσουν ως παράγοντα που διευκολύνει τη σχέση τους με τους αναγνώστες.

Όμως σε κάθε περίπτωση η αισθητική και η ατμόσφαιρα που μπορεί να αποπνέει μια καλοστημένη

δημόσια βιβλιοθήκη είναι περισσότερο ελκυστική για τον αναγνώστη σε σύγκριση με την επίπεδη φωτεινή οθόνη του υπολογιστή.

Συνεχίζει και θα συνεχίσει να αποτελεί η Δημόσια Βιβλιοθήκη ένα ιδιαίτερο κομμάτι στη ζωή της κοινότητας, ένα παράθυρο στη φαντασία και στη δια βίου μάθηση για μικρούς και μεγάλους, για πλούσιους και φτωχούς, για δυνατούς και αδύνατους, χωρίς καμιά διάκριση.

Εξάλλου ο μεγάλος Αργεντινός ποιητής Χόρχε Λούι Μπόρχες μας το δήλωσε:

«Και φανταζόμουν τον παράδεισο με τη μορφή μιας βιβλιοθήκης»

Επειδή το βιβλίο δεν είναι κάτι που έρχεται και φεύγει. Έχει διάρκεια. Είναι ένας σύντροφος της μοναξιάς που μένει. Ανήκει στους αιώνες. Μολονότι το περιεχόμενό του ισοδυναμεί με τόνους εκρηκτικής ύλης και μπορεί να ξεθεμελιώσει πρόσωπα, καταστάσεις, πολιτισμούς, ν' αλλάξει τη ροή της ιστορίας, να δημιουργήσει ολόκληρες εποχές, ουσιαστικά είναι ένας συμπεριπατητής χωρίς απαιτήσεις, ένας φίλος που τον επικαλείσαι όταν θέλεις και τον εγκαταλείπεις όταν θέλεις επίσης, για να τον πάρεις, ή όχι, κοντά σου αργότερα.

Δεν είναι καθόλου παράδοξο που η γοητεία του παραμένει αξεθύμαστη. Δεν είναι μόνο ένα αναντικατάστατο όργανο παιδείας. Είναι και ο πιο εξευγενισμένος τρόπος ψυχαγωγίας.

.

Η τρίτη πρόκληση αφορά την αντιμετώπιση των ταχύτατων κοινωνικών και τεχνολογικών αλλαγών του 21ου αι. όπως επίσης των πληθυσμιακών αλλαγών, των δημογραφικών αλλαγών ή το γεγονός ότι η εκπαίδευση εξαπλώνεται εκτός των ορίων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και επηρεάζει ολόκληρη την κοινωνία.

Όλα αυτά είναι στοιχεία που πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπ όψη στην όλη ανάπτυξη και δραστηριότητα των δημοσίων βιβλιοθηκών έτσι ώστε αυτές, στα πλαίσια του αυξημένου ενδιαφέροντος των νέων και των ενηλίκων για συμμετοχή τους στη «δια βίου μάθηση» τόσο με την τυπική της όσο και τη μη τυπική της μορφή, να μπορέσουν να παίξουν σημαντικότατο ρόλο στην ικανοποίηση των αναγκών των πολιτών για «δια βίου μάθηση».

Ήδη στην Ελλάδα έχει θεσμοθετηθεί πρόσφατα νέο νομοθετικό πλαίσιο όσον αφορά τους στόχους, την οργάνωση και την όλη δραστηριότητα των δημοσίων βιβλιοθηκών της χώρας στα πλαίσια του οποίου ήδη λειτουργεί διεύθυνση δημοσίων βιβλιοθηκών και γενικών αρχείων του κράτους στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, το οποίο έχει την βασική ευθύνη άσκησης πολιτικής στα θέματα των δημοσίων βιβλιοθηκών.

Χαιρετίζουμε την έναρξη των εργασιών του διεθνούς αυτού συνεδρίου, ευχόμαστε καλή επιτυχία και είμαστε βέβαιοι ότι χρήσιμοι προβληματισμοί και συμπεράσματα θα προκύψουν τα οποία με τον δικό τους τρόπο θα συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας πλέον σωστής και αποτελεσματικής αντίληψης και πολιτικής στο πεδίο των δημοσίων βιβλιοθηκών και της «δια βίου μάθησης».

Σας ευχαριστώ.